

ZÁPISNICA

z trinásteho zasadnutia Výboru pre práva lesbičiek, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“)

19.09.2018 o 13:30 hod., Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prítomní členovia a členky výboru: vid' podľa priloženej prezenčnej listiny

Program zasadnutia:

1. Informácia k záverom z 12. zasadnutia výboru.
2. Prezentácia celoslovenského prieskumu.

Rokovania v rámci jednotlivých bodov programu:

Otvorenie zasadnutia

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

Štátna tajomníčka otvorila 13. zasadnutie výboru a privítala jeho členky a členov. Uviedla, že v súlade so štatútom zastupuje ministra spravodlivosti, ktorý je predsedom tohto výboru. Avšak z dôvodu, že sa zasadnutia zúčastňuje po prvý raz, požiadala o vedenie zasadnutia výboru riaditeľa odboru ľudských práv a tajomníka Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „tajomník rady“), Mariána Filčíka. Doplnila, že zasadnutie bude prebiehať v zmysle programu zaslaného členkám a členom výboru.

BOD 1

Marián Filčík, tajomník rady

PodĎakoval štátnej tajomníčke za udelenie slova. Na úvod uviedol, že na zasadnutie sú podľa programu plánované dva body. Spýtal sa členiek a členov výboru, či majú návrhy na doplnenie alebo zmeny v programe zasadnutia. Nikto nemal ďalšie návrhy k programu zasadnutia a výbor odsúhlasil navrhovaný program zasadnutia bez zmeny.

Tajomník rady následne prešiel k prvému bodu programu. Uviedol, že na poslednom (12.) zasadnutí výboru sa výbor, okrem iného, zaoberal aj témou sterilizácii transrodových osôb. K uvedenej téme doplnil, že pán minister spravodlivosti na predmetnom zasadnutí výboru prisľúbil, že bude komunikovať s ministerkou zdravotníctva. Informoval výbor, že minister spravodlivosti a ministerka zdravotníctva spolu o danej téme hovorili 17. septembra. Ďalej uviedol, že Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky medzičasom vyžiadalo od Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky aj oficiálne stanovisko k dokumentu „*Liečebné zákroky u intersexuálov, transsexuálov, sexuálnych deviantov a postup pri vydávaní posudku pre zápis v matrike*“. Uviedol, že toto stanovisko bolo každej členke a členovi výboru distribuované na začiatku tohto zasadnutia výboru. Obsah stanoviska stručne ústne zhrnul tak, že jeho záverom je, že dokument bol vydaný na základe pôvodného

zákona o starostlivosti o zdravie ľudu z roku 1966, ktorý bol medzičasom derogovaný, t. j. bol nahradený inými právnymi predpismi, v ktorých už nie je splnomocňovacie ustanovenie, ktoré v pôvodnom zákone bolo a umožňovalo Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky určovať rozsah vykonávania posudkovej činnosti, t. j. aj určovať obsah lekárskeho posudku. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v uvedenom stanovisku na záver uvádza, že tento dokument stratil platnosť aj účinnosť z dôvodu, že bol derogovaný predpis, na základe ktorého bol vydaný a zároveň nebolo nahradené splnomocňovacie ustanovenie. Uviedol, že to, čo by teraz malo nasledovať je informácia rezortu zdravotníctva, akým spôsobom tento nedostatok odstrániť do budúcnosti, akým spôsobom vieme zabezpečiť, aby existovali pravidlá pre vydávanie lekárskeho posudku, ktoré by boli v súlade s ľudskoprávnymi štandardmi. Uviedol, že telefonicky komunikoval s generálnym riaditeľom sekcie zdravia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorý prisľúbil, že zástupkyňa rezortu zdravotníctva, ktorá ho bude na zasadnutí zastupovať, predstavi stanovisko ministerstva. Požiadala preto následne pani Ondrkalovú o uvedenie stanoviska.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky uviedla, že komunikovala s prezidentom Slovenskej sexuologickej spoločnosti, ktorý uviedol, že sa koncom septembra stretne so svojou pracovnou skupinou na sympóziu, kde budú komunikovať aj ohľadne transsexuálnych ľudí. Ďalej uviedla, že táto pracovná skupina pripravuje medicínske podklady, z ktorých sa potom bude odvíjať, čo by malo byť obsahom lekárskeho posudku, ktorý by sa potom dával na matriky. Zdôraznila, že koncom septembra budú diskutovať len o tých medicínskych podkladoch.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady položil zástupkyňi Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky otázku, či komunikovala s generálnym riaditeľom sekcie zdravia aj o možnostiach zapojenia sa do tejto pracovnej skupiny zo strany iných rezortov alebo členiek a členov výboru a či má zo strany Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky stanovisko aj k tejto otázke.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Na položenú otázku odpovedala, že takéto informácie nemá, ale že sa na to môže spýtať. Opätovne uviedla, že v pracovnej skupine, o ktorú ide, sú zastúpení len odborníci z oblasti medicíny.

Marián Filčík, tajomník rady

Zopakoval záver z minulého zasadnutia, kedy predseda výboru a členovia výboru navrhovali zastúpenie ministerstiev spravodlivosti, vnútra, práce, sociálnych vecí a rodiny a členiek a členov výboru, ktorí by mali záujem na tom participovať, ako aj zástupcov transrodových osôb, ktorých sa táto téma priamo týka.

Oľga Pietruchová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Uviedla, že má k tejto otázke podporné stanovisko. Ďalej uviedla, že nejde len o oblasť medicínsku, ale ide aj o ľudskoprávnu oblasť, a antidiskriminačný zákon priamo hovorí o rodovej identifikácii a zákaze diskriminácie. Z tohto dôvodu uviedla za Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky určite podporí, aby v pracovnej skupine bolo

minimálne Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, aby to bolo v súlade s ľudskoprávnymi dokumentmi a antidiskriminačným zákonom.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Opakovane uviedla, že sa hovorí o pracovnej skupine, ktorá sa venuje len medicínskemu hľadisku.

Olga Pietruchová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Povedala, že rozumie, ale aj to medicínske hľadisko musí byť v kontexte ľudských práv a nemôže ísť o osobné názory členov pracovnej skupiny.

Hana Smitková, Aspekt

Členka výboru položila zástupkyňi Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky otázku, či je niekde zverejnený zoznam členov tejto pracovnej skupiny.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Uviedla, že zoznam členov tejto pracovnej skupiny má so sebou a navrhla, že zoznam prečíta výboru.

Členky a členov výboru informovala, že predsedníčkou skupiny je MUDr. Barbora Vašečková, PhD. a členmi pracovnej skupiny zaradených podľa odborností sú:

- urológia, andrológia, sexuológia: MUDr. Igor Bartl (je zároveň predsedom Slovenskej sexuologickej spoločnosti), MUDr. Martin Hrivňák, PhD.;
- psychiatria, sexuológiu: MUDr. Olga Jamborová, MUDr. Danica Caisová;
- gynekológia: Prof. MUDr. Miroslav Borovský, CSc., MUDr. Alexandra Krištufková, PhD.;
- endokrinológia: Prof. MUDr. Juraj Payer, PhD, MPH, FRCP, MUDr. Jana Kollerová, PhD.;
- psychológia: PhDr. Róbert Máthé, PhD., PhDr. Katarína Jandová, PhD.

Marián Filčík, tajomník rady

Spýtal sa členiek a členov výboru, či má ešte niekto otázku k tejto časti rokovania zasadnutia.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že by privítal, keby v tejto pracovnej skupine mohli byť aj zástupcovia LGBTI organizácií, ktoré obhajujú záujmy transrodových ľudí. Požiadal zástupkyňu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, aby mohla tlmočiť túto požiadavku jej nadriadenému, keďže sa to týka hlavne týchto transrodových osôb a považuje za dosť absurdné, aby tam práve oni neboli zastúpení.

Marián Filčík, tajomník rady

V rámci tejto časti rokovania vstúpil do diskusie a uviedol, že na poslednom zasadnutí výboru Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky prisľúbilo urobiť určitú komparáciu, resp. uviesť príklady toho, ako sú postupy úradnej zmeny pohlavia nastavené v iných štátoch. Informoval, že sekretariát výboru vybral 6 krajín Európskej únie, pričom identifikoval rôzne úpravy, od liberálnejších až po úpravy, ktoré sú ešte o niečo kontroverznejšie ako naše. Uviedol, že vypracovaný dokument k tomu majú členky a členovia výboru pred sebou na stole. Ďalej informoval, že dokument je štruktúrovaný tak, že je najskôr uvedená informácia základných podmienok pre administratívnu zmenu a následne, ak sú nejaké špecifické úpravy pre maloletých (osoby, ktoré nedovršili 18 rokov), sú tieto uvedené, a na záver je

uvedený orgán, ktorý v danej krajine o zmene rozhoduje, resp. ju určeným spôsobom povoľuje.

Kedže následne už neboli ďalšie otázky zo strany členiek a členov výboru k tejto časti prvého bodu programu, tajomník rady prešiel k ďalšej časti.

Informoval členky a členov výboru, že v zmysle záverov predchádzajúceho zasadnutia výboru Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky požiadalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o podanie stanoviska, či v otázke umožnenia pobytu medzinárodných párov rovnakého pohlavia pristúpi v nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie Coman a i. v. Rumunsko k zmene legislatívy alebo sa vysporiada so vzniknutou situáciou v rámci vnútorných predpisov ministerstva vnútra (uznesenie výboru č. 22). O prezentáciu stanoviska požiadala zástupkyňa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Martinu Matejkovú.

Martina Matejková, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Uviedla, že predmetné stanovisko vypracoval riaditeľ hraničnej a cudzineckej polície, pričom na poslednom zasadnutí výboru sa zúčastnil jeho zástupca, pán Hambálek, s ktorým stanovisko konzultoval. Navrhla, že uvedené stanovisko by členkám a členom výboru rada prečítala.

Následne prečítala nasledujúce stanovisko:

„Slovenský právny poriadok nepozná pojem registrované partnerstvo. Avšak od 1. januára 2012 je účinný zákon o pobyte cudzincov, v ktorom je okrem iného transponovaná aj smernica o práve občanov Európskej únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, čo sa týka predmetného rozsudku Súdneho dvora Európskej Únie, tak Slovenská republika je plne v súlade s týmto rozsudkom. V prípade ak by chcel získať pobyt v Slovenskej republike rodinný príslušník občana Únie, tak je podľa § 2 ods. 5 písm. g) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov považovaný za rodinného príslušníka občana Únie. To znamená, že sa môže zaregistrovať na pobyt spolu s týmto občanom Únie. Dokonca ak by išlo o občana Slovenskej republiky a občana tretej krajiny, ktorí spolu žijú v inej členskej krajine (ako ten prípad v rozsudku), tak by si rovnako mohol zaregistrovať pobyt ako rodinný príslušník občana Únie podľa § 2 ods. 5 písm. h) s poukazom na § 2 ods. 5 písm. g) zákona o pobyte cudzincov.“

Marián Filčík, tajomník rady

Uviedol, že v podstate ide o potvrdenie tej informácie, ktorá odznela na poslednom zasadnutí výboru, a teda čo sa týka situácie, aká bola v prípade Coman, taká by u nás nenastala, pretože máme zákonnú úpravu od roku 2012, ktorá je konformná s rozsudkom. Stále to však nerieši situácie, keď nie je ani manželstvo uzavreté v Európskej únii, ani keď nie je aspoň jeden z partnerov občanom Európskej únie, resp. obaja v Európskej únii nežijú. Z predneseného stanoviska je však zrejmé, že na tieto situácie zatiaľ neplánuje rezort vnútra reagovať zmenami legislatívy. Spýtal sa členiek a členov výboru či majú k tejto téme nejaké otázky.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Položil zástupkyňu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky otázku, ako to vyzerá v situácii, kedy si slovenský občan zoberie v krajine Európskej únie občana tretej krajiny.

Martina Matejková, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Odpovedala, že v takom prípade tento občan tretej krajiny len príde na Slovensko a prihlási sa na pobyt, avšak ich manželstvo u nás nie je právoplatné. Pri tomto pobyte je povolenie na pobyt udelené najskôr na tri mesiace a potom na 5 rokov.

Oľga Pietruchová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Do diskusie sa zapojila aj zástupkyňa Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a uviedla, že podmienky povolenia na pobyt sú rôzne, lebo občania EÚ majú automaticky právo na pobyt.

Potom uviedla, že má pre výbor ešte doplňujúcu informáciu, ktorá s týmto bodom trochu súvisí. Informovala členky a členov výboru, že nedávno bol v médiách prezentovaný „problém“ ohľadne formulárov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky týkajúcich sa napríklad žiadosti na detské prídavky, kde pri elektronických formulároch pri uvedení rodinného stavu žiadateľa je uvedená aj možnosť vybrať registrované partnerstvo. Ďalej uviedla, že boli ohľadne toho články v médiách, aj interpelácia na pána ministra práce v parlamente. Výboru vysvetlila, že táto situácia vznikla preto, že na Slovensku žijú aj občania a občianky Európskej únie, ktorí môžu mať uzavreté registrované partnerstvo, preto aj z hľadiska konsolidácie sociálnych systémov tam takáto možnosť musí byť uvedená. V neposlednom rade uviedla, že tieto číselníky sa vydávajú jednotným spôsobom, ide o výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky a upravuje ich Štatistický úrad Slovenskej republiky, pričom táto možnosť je tam uvedená od roku 2008. Na záver uviedla, že už od roku 2008 má Slovensko v elektronických formulároch ako jeden z rodinných stavov uvedenú aj registrované partnerstvo.

Marián Filčík, tajomník rady

Poďakoval zástupkyňu Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky za informáciu.

Na záver tohto bodu ešte spomenul, že minulý týždeň parlament schválil novelu vysokoškolského zákona, kde aj vďaka iniciatíve tohto výboru je nové ustanovenie, ktoré umožňuje vydávanie náhradného osvedčenia o vzdelaní s novými údajmi. Zástupkyňa ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo školstva“) sa spýtal či sa plánuje zaviesť úprava aj do školského zákona k osvedčeniam o vzdelaní stredných a základných škôl.

Miroslava Klemková, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Zástupkyňa ministerstva školstva uviedla, že momentálne nemá informáciu, kedy sa bude tento zákon otvárať. Prislúbila však, že túto informáciu zistí. Ďalej uviedla, že keď sa bude otvárať aj zákon o celoživotnom vzdelávaní a keď bude možnosť, tak sa takúto úpravu pokúsia dať aj vo vzťahu k osvedčeniu o kvalifikácii.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady po zistení, či členky a členovia výboru nemajú ďalšie otázky k bodu 1, uzavrel tento bod.

BOD 2

Marián Filčík, tajomník rady

Odovzdal slovo Andrejovi Kurucovi z Iniciatívy Inakosť, aby prezentoval výsledky Celoslovenského prieskumu.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Člen výboru poďakoval za udelenie slova a uviedol, že rád by prezentoval členkám a členom výboru výskum, ktorý minulý rok zrealizovala Iniciatíva Inakosť aj za podpory dotačnej schémy Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Uviedol, že sa dá povedať, že je to najväčší celoslovenský prieskum, ktorý je zameraný na situáciu LGBT ľudí a predovšetkým na to, ako oni sami vnímajú svoju situáciu. Nábor na vyplnenie dotazníka robili letáčikom s nápisom „Pre štát ste neviditeľní, pre nás nie.“. Zároveň uviedol, že práve toto bol aj hlavný účel prieskumu, keďže často sa argumentuje tým, že chýbajú dáta o tom, koľko LGBT ľudí žije na Slovensku a čo vlastne chcú, či sú naozaj diskriminovaní, či je na nich páchané násilie a aké majú potreby a či vôbec chcú registrované partnerstvá. Preto sa Iniciatíva Inakosť rozhodla, že je potrebné takýto prieskum zrealizovať. Tento prieskum bol realizovaný prostredníctvom online dotazníka. Poznamenal, že nejde o reprezentatívny prieskum. Bol šírený predovšetkým prostredníctvom sociálnych sietí a prostredníctvom propagácie a v rámci jednotlivých LGBT organizácií na Facebooku. Uviedol, že reprezentatívny prieskum by bolo problematické urobiť, keďže by to bolo veľmi nákladné a na takýto prieskum neboli prostriedky, pričom zároveň online prostredie je aj pre ľudí, ktorí sa identifikujú ako LGBT do značnej miery bezpečnejšie.

Informoval, že prieskumu sa celkovo zúčastnilo 2088 respondentov a respondentiek. Kliknutí na dotazník však bolo oveľa viac. Bol však pomerne dlhý, čo mohlo niektorých odradiť, avšak na druhej strane bolo pozitívom to, že to možno odradilo aj nejakých vtipkárov alebo extrémistov, ktorí by mali záujem dotazník vyplniť. Údaje v dotazníku boli zbierané prostredníctvom štatistického systému Survive. Členky a členov výboru informoval, že celá správa z prieskumu je k dispozícii na stránke www.inakost.sk a ak niekto chce, môže mu ju poslať aj elektronicky.

Z pohľadu sexuálnej orientácie sa vypĺňania dotazníku zúčastnilo 58 % gejev, 21 % bisexuálnych ľudí a 18 % lesbičiek. Z hľadiska rodovej identity sa ho zúčastnilo celkovo 173 respondentov a respondentiek, ktorí deklarovali transrodovú identitu, celkovo to teda bolo asi 8 % z celej vzorky. 25 % z nich sa identifikovalo ako transrodoví muži a 15 % transrodové ženy a 60 % ako rodovo variantní ľudia. Išlo o ľudí, ktorých rodový prejav nie je v súlade s mužskými a ženskými normami.

Čo sa týka veku, prieskumu sa zúčastnili najmä mladí ľudia, keďže majú väčší prístup k sociálnym sieťam a internetu. Najviac ich bolo vo veku 25 až 34 rokov, potom vo veku 18 až 24 rokov. Z hľadiska ekonomickej aktivity sa ho zúčastnili najmä ľudia, ktorí pracujú na plný

pracovný úväzok alebo študujú. Čo sa týka kraja, tak uviedol, že neprekvapilo, že najviac ľudí, ktorí vyplnili dotazník, žije v bratislavskom kraji (43,9 %) a potom v košickom kraji (9,4 %).

Uviedol, že v rámci dotazníku sa pýtali tiež, aký vzťah má ich LGBT identita k náboženstvu. Viacerí z nich uviedli, že buď pochádzajú alebo skôr pochádzajú z náboženského prostredia, čo môže mať vplyv aj na to, akým spôsobom LGBT ľudia robia coming out svojim blízkym ľuďom alebo svojmu okoliu. Čo sa týka konfliktu viery, tak až cca 27 % má konflikt medzi náboženským presvedčením a LGBT identitou. Ide o veriacich LGBT ľudí, ktorí sa snažia nejakým spôsobom spracovať tento konflikt napríklad poradenstvom alebo si nachádzajú nejaké svoje vlastné cesty, ako sa vysporiadať s tým, že ich osobná identita je v konflikte s ich vierou, resp. náboženským presvedčením.

Čo sa týka názorov LGBT ľudí na to, či ich spoločnosť prijíma, uviedol, že miera prijatia LGBT ľudí v spoločnosti je podľa 56,5 % respondentov a respondentiek len veľmi malá a 33 % uviedlo, že je čiastočná. To znamená, že LGBT ľudia veľmi nevnímajú pozitívne prijatie v slovenskej spoločnosti. Čo sa týka toho, aké opatrenia by podľa nich pomohli väčšej akceptácii, najviac súhlasili s takými prirodzenými opatreniami, ako sú napríklad ak ľudia poznajú osobne niekoho, kto je LGBT, ak politici alebo političky, ktorí ani nemusia byť sami LGBT, otvorene podporujú ľudské práva LGBT ľudí, ak známe osobnosti podporujú LGBT ľudí, prijatie zákona atď.

Ďalej uviedol, že sa zamerali na to, čo LGBT ľudia zažili v práci. Z prieskumu vyplynulo, že prevažná väčšina (2/3) LGBT ľudí žije v práci akoby „neotvorený“ uzavretý život, čiže taja svoju orientáciu, čo pre nich môže spôsobovať potom ďalšie problémy. A to či už psychické alebo ak by vyjadrili svoju orientáciu v práci aj nejaké sociálne alebo vzťahové problémy. 41,4 % respondentiek a respondentov zažilo negatívny postoj k LGBT ľuďom v práci, nemuselo to byť priamo, ale mohlo ísť o veci, ktoré počuli zo strany svojich nadriadených alebo kolegov a kolegyň.

Člen výboru uviedol, že v prieskume zisťovali aj to, po čom vlastne LGBT ľudia túžia. V najväčšej miere túžia po možnosti právne uznať a uzavrieť životné partnerstvo alebo registrované partnerstvo, pričom ide až o 96,8 % respondentov a respondentiek, ktoré by si prialo mať takúto možnosť.

V časti prieskumu, v ktorom sa pýtali respondentiek a respondentov, čo by sa podľa nich malo prioritne riešiť, ide opäť prioritne o zákonom uznané životné partnerstvo pre páry rovnakého pohlavia. Ako uviedol člen výboru, čo bolo pre nich zaujímavé bolo, že respondentky a respondenti pri otázke čo by sa podľa ich názoru mohlo prioritne riešiť uvádzali aj rovnaké práva v zamestnaní pre LGBT ľudí a tiež viac úsilia zameraného na prevenciu a liečbu HIV, AIDS a sexuálne prenosných chorôb. Uviedol, že to považuje za zaujímavé z toho pohľadu, že vôbec nepredpokladali, že by sa práve tieto oblasti dostali k tým najzávažnejším, ktoré treba riešiť.

Čo sa týka partnerstiev, člen výboru uviedol, že z hľadiska partnerských vzťahov asi 50 % respondentov a respondentiek malo v období vyplňania dotazníka partnerský vzťah, ktorý považovali za pomerne vážny. Keďže to boli hlavne mladí ľudia, mali tento vzťah prevažne menej ako rok. Poukázal však aj na to, že sa objavili aj vzťahy, ktoré trvajú viac ako 15 rokov,

20 rokov alebo viac ako 5 rokov, či viac ako 7 rokov. Člen výboru prízvukoval, že to znamená, že 50 % z týchto ľudí (z respondentov a respondentiek, ktorí sa zapojili do prieskumu) sa znemožňuje upraviť svoje vzťahy a vzniká tak pre nich situácia, ktorá nie je príjemná.

V časti prieskumu, ktorá sa sústredila na otázky o tom, aké problémy vo vzťahoch LGBT ľudia zažívajú išlo o utajovanie vzťahu pred rodinou a blízkymi, nemožnosť právne uznať partnerstvo (34 %), nemožnosť robiť rozhodnutia o zdravotníckych úkonoch a o zdraví (28,8 %), utajovanie vzťahu v práci (26,4 %).

Ďalšou časťou výskumu, ako uviedol člen výboru, boli otázky týkajúce sa najväčších problémov, ktorým čelia LGBT ľudia. Ide predovšetkým o predsudky, stereotypy, nepochopenie (81 %) a nedostatok rovnosti a akceptácie (66 %). Člen výboru dal do pozornosti, že nadávky a šikana v školách z prieskumu vychádza v pomerne veľkých číslach (52,7 %). Opýtaní ho považujú za jeden z najväčších problémov.

Člen výboru ďalej informoval, že respondentov a respondentiek sa v rámci prieskumu pýtali aj na ich vnútorné problémy. Polovica z nich trpí úzkosťami a depresiami a 66 % z nich si neverí, čo môže byť prepojené aj na problémy s prijatím ich identity, či už sebou, alebo spoločnosťou.

Čo sa týka diskriminácie, tak 44 % respondentov a respondentiek zažilo nejakú formu diskriminácie a 23,9 % zažilo diskrimináciu v posledných 12 mesiacoch. V rámci prezentácie člen výboru uviedol, že keď si respondentky a respondentov rozdelili na jednotlivé skupiny v rámci LGB skupiny, najviac zažívali diskrimináciu geovia; a medzi transrodovými ľuďmi to boli predovšetkým transrodoví muži (75,1 %).

V časti prieskumu venovanému otázkam, aké nepríjemné správanie LGBT ľudia zažili, člen výboru poukázal na tom, že až 60 % opýtaných bolo subjektom vyhrážok, nadávok alebo žartov, 23 % bolo sociálne izolovaných, 21 % bolo odmietnutých priateľmi alebo rodinou, 20 % sa cítilo nevítaných na mieste bohoslužby a 19 %, čo je pätina, bola fyzicky napadnutých alebo nejakým spôsobom ohrozovaných.

Člen výboru uviedol, že pokiaľ ide o oblasť násillia, ktoré bolo v dotazníku definované ako nepríjemné skúsenosti, obťažovanie, násillie, verbálne útoky silnejšieho rázu, tak 50 % respondentov a respondentiek uviedlo, že takéto skúsenosti zažili. Keď Iniciatíva Inakosť v rámci prieskumu zisťovala, o aké konkrétne skúsenosti išlo, v 80 % išlo hlavne o nadávky, dehonestujúce výrazy, taktiež okolo 80 % bolo zosmiešňovanie, urážanie. Potom sa to ďalej posúvalo až k nejakým fyzickým atakom, sácaniu (16,2 %), izolácii (15,1 %).

Pri otázke, na akom mieste zažili nepríjemné skúsenosti, bolo najviac odpovedí, že k nim došlo na ulici, na námestí, na verejnom priestranstve, druhé miesto obsadili školy a univerzity (50 %), na pracovisku zažilo takéto skúsenosti 10,6 % respondentov a respondentiek.

Pri zisťovaní, kto sa k nim správal nepríjemne, bolo odpoveďou, že išlo predovšetkým o cudzích ľudí, a potom to boli spolužiaci a spolužiačky a tínedžerské skupiny, na čo upozornil člen výboru, že to poukazuje aj na to, že homofóbia a šikana v školskom prostredí

predstavuje naozaj veľký problém a táto otázka je dlhodobo neriešená. Považuje za smutné, že sa s tým nič nerobí. Uviedol, že Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v podstate akékoľvek kroky na zmenu tejto situácie, ktoré Iniciatíva Inakosť robila, nepodporuje, ba priam ignoruje.

Ďalej uviedol, že z prieskumu vyšlo, že 26,3 % respondentiek a respondentov zažilo aj sexuálne násilie a obťažovanie. Čo sa týka nahlásenia týchto nepríjemných skúseností, tak 93,9 % z tých, ktorí nepríjemnú skúsenosť zažili, to nikomu nenahlásilo. Len 6,1 % ju nahlásilo, a z toho polícii len okolo 4 %, čo súvisí s tým, že opýtaní si mysleli, že je to buď príliš malý incident, alebo ho nepovažovali za vážny; alebo sa báli odhaliť, že sú LGBT, báli sa toho, že to nebude brané vážne alebo že sa nič nestane, keď to nahlásia. Čo sa týka hľadania psychologickéj pomoci, tak uviedol, že 23 % respondentov a respondentiek vyhľadalo pomoc a zväčša išlo o problémy, ktoré boli spojené s coming outom, s partnerskými problémami, 23,1 % malo problémy s diskrimináciou. Člen výboru uviedol, že veľmi zaujímavým bolo pre nich zistenie, že málo respondentov a respondentiek pozná antidiskriminačný zákon a to, že aj diskriminácia na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity je v antidiskriminačnom zákone zakázaná. Pri sexuálnej orientácii to vedelo len 36,4 % respondentov a respondentiek a pri rodovej identite len 15,4 %.

Člen výboru ďalej uviedol, že v rámci prieskumu sa osobitne venovali aj situácii transrodových ľudí. Z výsledkov výskumu vyplynulo, že skoro 17 % prešlo alebo práve prechádza tranzíciou. Rovnaké percento zvažuje, že v budúcnosti tranzíciu podstúpi a 11,5 % o tom vôbec neuvažuje.

Člen výboru ďalej informoval výbor, že čo sa týka hľadania pomoci, tak z tých transrodových ľudí, ktorí pomoc vyhľadali, najviac využili služby organizácie, ktorá sa venuje transrodovým právam, či už je to TransFúzia alebo služby Q-centra, potom vyhľadali služby psychológa, prípadne nejakého špecialistu z oblasti zdravia.

V časti prieskumu, ktorý bol venovaný otázkam, aké potreby majú transrodoví ľudia, člen výboru uviedol, že ide predovšetkým o lepšiu akceptáciu transrodových ľudí v spoločnosti. Člen výboru sa vyjadril, že pokiaľ sú lesby a gejovia pre štát neviditeľní, a pritom sa o ich právach aspoň ako-tak hovorí, tak o právach transrodových ľudí sa hovorí ešte menej alebo je to dokonca považované za niečo viac kontroverzné. Ďalej odpovedali na otázku potrieb, že by privítali ľahšie zákonné procedúry na uznanie a prepis preferovaného rodu, čo zároveň predstavuje tú záležitosť, ktorú teraz na zasadnutiach výbor rieši (t. j. transrodoví ľudia by nemali byť nútení do kastrácií a nemala by to byť podmienka, keď si chcú prepísať rod vo svojich úradných dokumentoch). Ďalej išlo o viac možnosti lekárskej pomoci a lekárskeho poradenstva. Člen skupiny apeloval, že jedným z problémov, ktoré by možno mala riešiť aj pracovná skupina spomínaná na tomto zasadnutí, je aj prístup zdravotníkov a zdravotníčok, ktorý je k transrodovým ľuďom často necitlivý. 37 % by privítalo opatrenia v škole na rešpektovanie transrodových ľudí.

Člen výboru poukázal na to, že v prieskume bola aj možnosť otvorených otázok, kde respondenti a respondentky mohli uvádzať, čo by si oni predstavovali, čo by mohlo pomôcť k zvýšeniu miery akceptácie LGBT ľudí v spoločnosti. Uviedol, že viac menej sa opakovali tie isté veci ako už boli spomínané. Sám uviedol, že čo by možno pomohlo je zapojenie LGBT

komunity, keďže aj v LGBT organizáciách aktuálne s tým trochu bojujú, a preto aj aktivity Iniciatívy Inakosť sú teraz viac namierené dovnútra tejto komunity. Uviedol, že ľudia z komunity sa sami do aktivít na jej podporu nezapájajú tak, ako by si to mimovládne organizácie na ich podporu priali, resp. v tejto spoločenskej klíme majú stále problém urobiť coming out, a tým pádom ani nemôžu verejne vystupovať.

Ukončil prezentáciu, poďakoval za pozornosť a poskytol priestor na otázky, keďže zozbieraných dát je veľmi veľa a každé získané číslo by sa dalo podrobne rozobrať.

Marián Filčík, tajomník rady

Podakoval Andrejovi Kurucovi, ktorý prieskum prezentoval a poskytol priestor na otázky členiek a členov výboru k prieskumu.

Katarína Szabová, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Výkonná riaditeľka Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) uviedla, že pred skončením školského roka sa stredisko snažilo robiť vzdelávaciu aktivitu v jednom metodickom centre pre učiteľov, pričom išlo o objednanú aktivitu. Uviedla, že po skončení aktivity bola označovaná za dobrú, avšak na druhý deň ju zrušili. Stredisko má preto takúto skúsenosť s postojom vo vzťahu k vzdelávaniu.

Zároveň uviedla, že ju mrzia čísla v spojitosti s diskrimináciou prezentované ako výsledky prieskumu. Uviedla, že LGBT ľudia do strediska nikdy neprišli, čo ju taktiež mrzí, keďže stredisko im vie pomôcť a keď sa to bude možné, tak by im veľmi radi pomohli. Mrzí ju, že ľudia majú k štátnemu sektoru negatívny postoj, čo sa týka uznávania ich práv. Požiadala zástupcu Iniciatívy Inakosť, Andreja Kuruca, aby na týchto ľudí apeloval, aby sa nebáli prísť do strediska. Uviedla, že stredisko vie anonymizovať, taktiež teraz zriadilo kontaktné miesto pre podnikateľov, takže vie ísť cez podnikateľov, vzdelávať ako majú dodržiavať ich práva, robiť im semináre a workshopy. Vyslovila názor, že spolupráca medzi mimovládny sektorom a strediskom by mohla byť vynikajúca.

Marián Filčík, tajomník rady

Podakoval výkonnej riaditeľke strediska. Apeloval na zástupcov občianskej spoločnosti, že by bolo vhodné aktivity a možnosti strediska propagovať aj zo strany občianskej spoločnosti.

Oľga Pietruchová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Členka výboru požiadala Andreja Kuruca, ktorý prieskum prezentoval, či by sa dali z prieskumu vytiahnuť tie dáta, ktoré sa týkajú diskriminácie v zamestnaní alebo na trhu práce. Ďalej uviedla, že by rada vyzdvihla aj opačné iniciatívy. Informovala výbor, že Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky udelilo tento rok cenu zamestnávateľov ústretových k rodine, rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí firme Accenture, ktorá mala špecifický projekt zameraný na akceptáciu LGBT ľudí na pracovisku. V rámci svojej firmy si spravili také interné normy, že rovnakým spôsobom podporujú všetky rodiny, napríklad umožnia zostať na tzv. „OČR-ke“ alebo dovolenke gejom alebo lesbickým párom. Aj v rámci existujúcej Charty diverzity, ktorú podpísalo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a ďalších asi 40 organizácií, je táto téma veľmi živá. Členka výboru uviedla, že sú tu akoby dva póly spoločnosti, na jednej strane stoja globálne pokrokové firmy, kde je LGBT téma asi najviditeľnejšia a na druhej strane je spoločnosť taká, aká je podľa prieskumu.

Uzavrela preto, že bude vďačná, ak jej Iniciatíva Inakosť, ktorá prieskum uskutočnila, vytiahne dáta, ktoré sa týkajú zamestnania a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky sa na to následne skúsi pozrieť.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady pristúpil k zhrnutiu záverov tohto rokovania výboru. Prvým záverom je aj naďalej komunikovať s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky k téme pracovnej skupiny.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky požiadala o slovo vo vzťahu k otázke pracovnej skupiny. Uviedla, že včera (18.09.2018), keď komunikovala s generálnym riaditeľom sekcie zdravia ohľadne tejto pracovnej skupiny expertov medicíny, ktorí tvoria medicínske podklady, vyjadril svoj názor, že gestorom pracovnej skupiny, v ktorej by boli zastúpení aj iní ako len experti medicíny by nebolo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, ale takáto pracovná skupina by, podľa neho, mala vzniknúť na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky kvôli tomu, že predmetom sú možnosti zmien na matrike.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady uviedol, že ak je problémom len to, kde sa pracovná skupina bude stretávať, tak môžeme ponúknuť aj priestory Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Ďalej uviedol, že pracovnej skupiny sa určite bude musieť zúčastňovať aj Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, keďže ide o to, čo budú akceptovať matriky a súčasne aj Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vo vzťahu k tomu, čo bude obsahom posudkov. Zhrnul, že na tomto sa už bude dať dohodnúť, avšak podstatné je, aby sme takúto pracovnú skupinu nejako vytvorili.

Následne tajomník rady pokračoval v zhrnutí záverov z tohto zasadnutia výboru. Požiadal ministerstvo školstva do budúceho zasadnutia o informáciu, v akom časovom horizonte plánuje pokračovať v zmenách pri osvedčeniach o vzdelaní, pokiaľ ide o iné ako vysokoškolské osvedčenia. Nadväzne na to, že na zasadnutí odznela aj celkom veľká kritika, tajomník rady poznamenal, že by bolo na mieste na najbližšie zasadnutie podať taktiež informáciu o opatreniach, ktoré ministerstvo školstva robí proti šikane na školách. Pričom zdôraznil, že osobitne, ak ide o šikanu spôsobenú na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity. Požiadal zástupkyňu ministerstva školstva o prípravu tejto informácie.

Miroslava Klemková, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Zástupkyňa ministerstva školstva uviedla, že výboru sa zúčastňuje za odbor celoživotného vzdelávania, nakoľko táto téma je momentálne na tomto odbore. Ďalej uviedla, že odbor vzdelávania však nerobí s formálnym systémom takmer nič a poznamenala, že jediné, čo môže urobiť je vyslovene vyzbierať podklady, ale nebude ďalej kompetentná zodpovedať akékoľvek ďalšie otázky.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady znovu zopakoval, že je postačujúce zabezpečiť podklady za ministerstvo školstva, aby bolo k téme šikany na školách aj stanovisko za ministerstvo školstva prednesené.

Miroslava Klemková, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
Zástupkyňa ministerstva školstva uviedla, že požadované podklady určite do najbližšieho zasadnutia výboru zistí a zozbiera.

Oľga Pietruchová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Členka výboru požiadala o slovo, v ktorom požiadala Andreja Kuruca, ak by mohol vytriahnuť dáta, ktoré sa týkajú násilných činov voči LGBT komunite a uviedla, že by to následne v mene výboru rada predložila na výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, kde sa stala členkou. Rada by o tom predmetný výbor informovala, lebo z diskusie s prezídiom policajného zboru jej vyplýva, že majú pocit, že sa takáto kriminalita znižuje a že tu nie je. Požiadala taktiež o možnosť predložiť tieto dáta v mene výboru.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť
Člen výboru súhlasil a prisľúbil, že členke výboru pošle vyžiadané dáta.

Marián Filčík, tajomník rady
Po tom, ako výbor odsúhlasil predloženie týchto informácií p. Pietruchovou v mene výboru na zasadnutie výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, tajomník rady poďakoval všetkým prítomným členkám a členom výboru za účasť.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky
Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky položila otázku ohľadne termínu najbližšieho zasadnutia výboru.

Marián Filčík, tajomník rady
Tajomník rady informoval, že výbor v zmysle štatútu zasadá vždy pred zasadnutím Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, ktorej ďalšie zasadnutie bude 13.12.2018, čiže niekedy pred týmto dátumom sa bude konať aj ďalšie zasadnutie výboru.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky
Štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky poďakovala prítomným členkám a členom výboru ich aktívnu účasť a diskusiu k jednotlivým bodom zasadnutia a ukončila zasadnutie výboru.

Zapísala: Jana Urbanová, tajomníčka výboru

Schválili: Gábor Gál, minister spravodlivosti Slovenskej republiky a predseda výboru

Jana Fedor Britaňáková, členka výboru, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

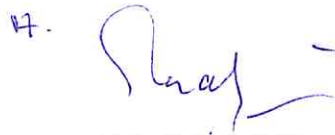

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

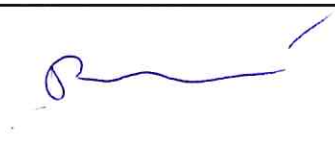

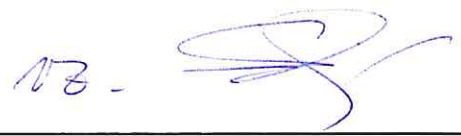

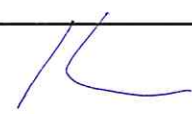

PREZENČNÁ LISTINA

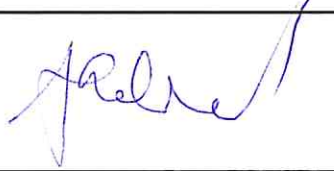

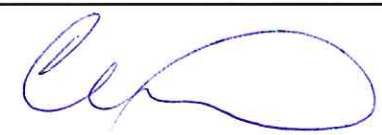

z 13. zasadnutia

Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

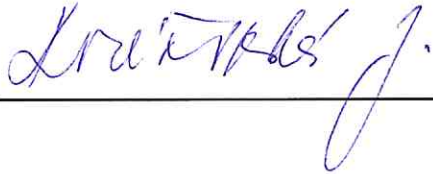
19.09.2018, 13.30 hod., MS SR

Č.	Meno, priezvisko zastupujúca organizácia, príp. funkcia	Podpis
1.	Gábor Gál Minister spravodlivosti SR predseda	
2.	Martin Macko Iniciatíva Inakosť podpredseda	
3.	Jana Urbanová Ministerstvo spravodlivosti SR tajomníčka	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 5 Štatútu Výboru		
4.	Jana Fedor Britaňáková Ministerstvo spravodlivosti SR	
5.	Miroslav Bďžoch Ministerstvo zdravotníctva SR	
6.	Monika Korkošová Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	
7.	Radoslav Ragač Ministerstvo kultúry SR	
8.	Oľga Pietruchová Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	
9.	Ondrej Varačka Ministerstvo vnútra SR	
10.	Barbara Illková Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	

11.	Silvia Porubánová Inštitút pre výskum práce a rodiny	
12.	Miroslava Hajduček Gardecká Národný inšpektorát práce	
13.	Marián Mesároš Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	
14.	Katarína Kohýlová kancelária Verejnej ochrankyne práv	
15.	Zuzana Magurová Ústav štátu a práva SAV	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 6 Štatútu Výboru		
16.	Romina Kollárik Queer Leaders Forum	
17.	Romana Schlesinger Queer Leaders Forum	
18.	Július Kolenič Iniciatíva Inakosť	
19.	Andrej Kuruc Iniciatíva Inakosť	
20.	Adriana Mesochoritsová Možnosť voľby	
21.	Barbora Burajová Nadácia otvorenej spoločnosti	
22.	Hana Smitková Aspekt	

23.	Jana Jablonická Zezulová Iniciatíva Inakosť	
24.	Peter Varga Občan, demokracia, zodpovednosť	
25.	Christián Havlíček TransFúzia	
26.	Iveta Chovancová OZ Odyseus	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 7 Štatútu Výboru		
1.	Marián Filčík tajomník Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť	
2.	zástupca výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 8 Štatútu Výboru		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

další přítomní

1.	Lukas Puy	
2.	VANĚK LUDMILSKÁ	
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		